

Turisme: Venècia com a mirall

JUDIT CARRERA

POLITÒLOGA

Venècia està en risc. La Unesco ha advertit aquesta setmana que, si les autoritats italianes no prenen mesures urgents per abordar els efectes negatius del turisme a la ciutat, l'inclourà a la llista de Patrimoni Mundial en Perill. Si es confirmés, Venècia passaria a compartir rànquing amb ciutats destruïdes per la guerra com Alep i Damasc. En una decisió insòlita, s'equipararia així l'impacte del turisme de masses a les conseqüències d'un conflicte armat.

Luigi Brugnaro, l'alcalde de la ciutat, ha reaccionat aïrat a l'avis de la Unesco, argumentant que no acceptaran ingerències i que els problemes de Venècia els resoldran els venecians. Tot i ser un alcalde molt contestat, la seva resposta és un senyal de la impotència dels governs locals per fer front a fenòmens d'abast global. Avui sembla lícit preguntar-se pel poder d'unes ciutats cada vegada més directament afectades pel turisme, la immigració, el terrorisme o el canvi climàtic. ¿Realment els venecians poden resoldre ells sols els reptes del turisme global?

És fàcil traçar paral·lelismes entre Venècia i Barcelona, dues de les ciutats europees que, juntament amb Amsterdam, tenen una proporció més elevada entre visitants i residents. La ciutat ducal, amb només 56.000 habitants, rep 27 milions anuals de turistes, mentre que Barcelona, amb 1,6 milions de residents, n'acull cada any al voltant de 30 milions. Els efectes de tanta pressió són coneguts: impacte en el teixit urbà, pèrdua de població (Barcelona n'està començant a perdre a l'Eixample, símbol de la classe mitjana), monocultiu econòmic, contaminació dels creuers, augment dels preus de l'habitatge o empobriment de la identitat local.

Evidentment, el turisme és una font d'activitat econòmica innegable que genera el 10% del PIB mundial i mobilitza 1.800 milions de persones cada any. Tots som turistes, encara que sovint pretenguem no ser-ho. Com afirma Martín Caparrós, "el turista és un ésser contradictori, exemple de la cultura actual: la cultura de masses amb pretensions d'exclusiva". El plaer de la descoberta ha trobat en la mobilitat de les persones el seu millor aliat. Per això el problema de ciutats com Venècia i Barcelona és l'altra cara de la moneda del seu èxit. ¿Però com es regulen els efectes nocius del turisme?

Susan Fainstein, experta en turisme a Harvard, està convençuda que és un fenomen irreversible que, amb l'emergència de les noves classes mitjanes asiàtiques, anirà en augment. Hi ha una demanda creixent i il·limitada d'un bé finit i decreixent: les ciutats històriques. Per això no hi ha solució ideal ni definitiva a l'excés de turisme en una societat oberta i global. En una provocació, ella proposa crear rèpliques d'aquestes ciutats que permetin satisfer la demanda i alhora preservar les ciutats originals.

Sens dubte, la solució no passa per aquests parcs temàtics que, de fet, ja comencen a existir, sinó per respectar aquest bé tan preuat que és la llibertat de moviment voluntari de persones i, sobretot, per més política amb voluntat de governar la globalització.

Quan la crítica ens permet avançar

Legeixo l'article del professor Salvador Cardús "Quan la crítica és conservadora", publicat a l'ARA aquest dimarts, 19 de juliol, en el qual argumenta com les entitats socials en general, i la Taula del Tercer Sector Social en particular, busquem legitimar mitjançant la crítica un relat que ens justifiqui la nostra raó de ser, fins i tot quan les dades conviden a l'optimisme. Responc així a l'escrit de qui va ser professor meu a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), i de qui vaig aprendre que la crítica havia de ser argumentada, fonamentada, seriosa. I que, en l'immens esforç d'esdevenir ciència, les ciències socials havien de procurar no deixar-se endur pels apriorismes, les opinions o els judicis de valor sobre la complexa i contradictòria condició humana.

Amb més dubtes que convenciments, vaig respondre a les dades que anualment publica l'Idescat –aprofito per felicitar l'exhaustiva i excel·lent feina que fa– en l'*Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població 2015*, les quals confirmaven la reducció d'un 1,9% de la taxa de risc de pobresa al nostre país. En una primera reacció vam afirmar que "era la notícia que volíem sentir". És evident que un 19% és menys que un 20,9%, i que, referint-se a taxa de pobresa i risc d'exclusió, tota notícia que suposés disminuir una xifra que s'enfilava a percentatges inacceptables –encara ho són ara– havia de ser considerada una bona notícia. Però no seria honest negar l'evidència que són moltes les persones que avui estan en una situació de vulnerabilitat. Per això crec que, un cop aplaudit el titular, calia rebutjar l'autocomplaença quan, com demostren les dades, la societat pateix com encara ho fa.

Davant del relat interessat, fugisser o simple, xifres. Davant les opinions, totes legítimes, fets.

ORIOI ILLA

PRESIDENT DE LA TAULA DEL TERCER SECTOR SOCIAL

L'índex de risc de pobresa ha baixat, però hem d'assenyalar que si ho ha fet ha estat, en part, perquè l'indicador que mesura aquest índex també ha baixat. Una persona està en risc de pobresa quan els seus ingressos anuals no arriben al 60% dels ingressos mitjans, és a dir, els que té la persona que està situada al punt mitjà entre qui percep menys i qui percep més. Segons l'Idescat, l'any 2014 aquest llindar es va situar en els 9.767 €, mentre que aquest darrer any 2015 el llindar ha baixat als 9.667 €. Per tant, si disminueix aquesta barrera és més fàcil que el resultat que n'obtinguem situï menys població dins d'aquest grup. Paradoxalment, tenim menys ciutadans pobres en xifres relatives, perquè en xifres absolutes la població amb menys recursos és més pobre.

El 27,9% dels infants i adolescents se situen en risc de pobresa. Certament, aquesta dada ha baixat respecte de l'any passat, però la disminució ha estat molt menor que en el cas dels col·lectius adults i de persones grans, i el seu nivell

L'índex de risc de pobresa ha baixat, però si ho ha fet ha estat, en part, perquè l'indicador que el mesura també ha baixat

és l'únic que segueix sent més alt que les xifres de fa dos anys, quan se situava al 27,3%.

Troblem un altre indicador que ens ofereix una fotografia més clara de la situació de vulnerabilitat d'una part massa important de la població, com és el de la privació material severa. Aquest indicador mesura de manera directa la manca de capacitat de consum de la població. Les xifres publicades recentment ens diuen que el nombre de persones situades dins d'aquest col·lectiu no ha parat d'augmentar cada any, i s'ha situat un 10% per sobre de fa dos anys i amb un augment del 6% en el darrer any.

Només la crítica ens permetrà avançar. No hi ha cap país socialment avançat al món que es consideri absolutament satisfet amb els resultats de les seves polítiques socials a la recerca del màxim d'equitat i justícia social. I això és així perquè la defensa dels drets socials no és un valor permanent de les nostres societats, sinó una conquesta que sempre està en risc, perquè entra en col·lisió amb interessos molt més potents i individualment més llaminers per a les minories privilegiades.

Per això la crítica feta des de les entitats, moviments socials o teixit associatiu en un país que està a la cua de la UE en atur, atur de llarga durada, abandonament escolar prematur i salari mínim mai pot ser una crítica conservadora. Ans al contrari, mostrar-se satisfet, o resignat, davant la incapacitat dels governs perquè un creixement econòmic com no es dona en cap altre país de la Unió Europea permeti una redistribució més justa dels recursos sí que representa una visió conservadora, des de la perspectiva d'aquells que considerem inapropiat tolerar, des dels governs i els poders públics, el grau de desigualtat i exclusió que exhibeix el nostre país.

DE FIT A FIT

Renovació política

